

Balla Zoltán

Öltő-költő

A költő költőget
A szerző fotója

Balázs J. Endre költő – civilben dr. Balázs József, a Debreceni Egyetem Kenézy Gyula Egyetemi Kórház Traumatológia és Kézsebészeti Osztály részlegvezető főorvosa – már régi ismerőse jó néhány böszörményinek. Úgy is, mint író ember, de úgy is, mint gyógyító. Ő magát – épp az orvosi praxisára és a gyakori túhaszálatra utalva – nagyon találóan: „öltő-költőnek” nevezi. Annak apropóján kérdeztem, hogy a „Galibás Mátyás” című műve böszörményi bemutatója után 5 évvel újra (kötet)bemutatóval jelentkezett nálunk, mely a „Szervszonett-túra” címet viseli. Most is tanúja lehetünk annak, hogy orvos-költőnk szereti viccesen, groteszk módon láttatni velünk a környezetéből „felszívott” és versbe öntött gondolatait. A szonettek igazán különleges, fantáziadúsan nevetető előadását O. Szabó István Jászai Mari díjas színészünknek és két színi növendéknek, Béltky Petráknak és Koszta Évának köszönhattük.

Egy kellemes gyermekkori orvosi „szuri” vagy valamifajta családi indíttatás röpített az orvosi pályára? (Megjegyzés: Közel negyven év eltelte

után, 2010 tavaszán találkoztam veled Böszörményben, amikor a Kertész László Hajdúsági Irodalmi Kör működése, tagsági „bejuthatósága” felől érdeklődtél. Akkor derült ki számomra, hogy te vagy az a valamikori pici fiú, akit az általunk nagyon tisztelt biológia-kémia szakos édesanyja – Iza néni – behozott a debreceni Tóth Árpád Gimnáziumba, az egyik óránkra.)

Már kisgyermekkoromban érdekelt az orvoslás. Az első injekciós tümet és üvegfecskendőmet az akkoriban hozzánk is kijáró körzeti doktor bácsitól, dr. Piros Istvántól kaptam. Nem szerettem ugyan, mikor lázasan feküdtem és injekciót volt kénytelen adni a fenekembe, de nem hisztiztem, talán pont azért, mert valamiféle velem született érdeklődés volt bennem már akkor is a gyógyítás iránt. Az ajánlékba kapott felszereléssel, az akkor még szalmával kitömött játék mackómat injekcióztam tele, vízzel.

Nem áll tőled távol az aktív mozgás. Kedvenc sportodat, a vízipólót te magad is versenyszerűen űzted. Még ma is frissítő kondíciód forrása?

Egyetemi éveim alatt kezdtem el vízilabdáz-

ni, hobby szinten. Kapusként erősítettem a csapatot. Aztán jó néhány év kihagyás és három gerincműtét után, tizenöt éve újra kezdtem, mint az akkor megalakult Debreceni Öreg Harcosok Vízilabda Egyesület alapító tagja. Azóta is rendszeresen járok és nagyon élvezem. Kikapcsol és jó kondíciót ad a munkámhoz. Talán másképp már nem is bírná a gerincem a mindennapi igénybevételt.

A zenével (hegedüléssel, gitározással) mikor kerültél elemi kapcsolatba? Milyen zenei formációban játszottál? Jól tudom: hobbiként még mostanság is zenélsz?

Zeneóvodába jártam, ahol megtanultam szolmizálni, furulyázni, hét éves koromban pedig elkezdtem hegedülni. Elvégeztem az öt évet, az alapfokú képzést. Már a zeneiskolában játszottam az iskola vonósenekarában, amit nagyon szerettem. Közben az általános iskolát is zenetagozaton jártam ki. Középszokás koromban önszorgalomból megtanultam gitározni, majd később basszusgitározni. Tudásomat a tábortüzek mellett kamatoztattam, majd három barátommal megalakítottuk a Maraca

együttest, akikkel cauntry zenét játszottunk. Később a debreceni Pátria együttes meghatározó tagjai lettünk és elég magas szinten űztük ugyancsak a cauntryt. Rengeteg helyen felléptünk, a Ki Mit Tud?-on is indultunk. Egyetemi éveim alatt a DOTE-n, a Superseptyl Zenekarban játszottam évfolyamtársakkal. Ekkor a jazz-rock volt a „menő”, és saját számainkat is pengettük. 1987-ben még elindultunk a Ki-Mit-Tud?-on, aztán mindenki elkezdett dolgozni. Később még a régi zenésztársakkal hébe-hóba játszottam, aztán elmaradt a dolog.

Az irodalom, a költészet szele mikor csapta meg fantáziádat? Mikor írtad első zsenéidet? A korai szerelem vagy a vicces, groteszk témák inspiráltak versírásra? Van-e költő példaképed vagy kedvenced? Ki volt a felfedező?

Az abbahagyott zenélés helyett/után jött az írás. Első verseimet az egyetem végén megjelenő évfolyam könyvbe írtam, természetesen humoros, szatirikus írásokról volt szó. Aztán később, ha voltak jó ötleteim, azokat papírra vettem, és a végén összegyűlt egy kötetre való. Hallgatóságom eleinte a családból és a barátok közül került ki. Édesanyám és keresztapám lelkesítettek a legjobban. Végül 1995-ben megjelent az első kötetem, az azóta is jó barátom Újvári Béla segítségével, aki szintén talált bennem fantáziát. Azóta már a hetedik kötet is napvilágot látott, az Ó gondozásában. Példaképeim természetesen vannak. Nagyon szerettem Arany Jánost, József Attilát, Szabó Lőrincet, Kosztolányi Dezsőt, de sorolhatnék még másokat is. Egyik kedvencem természetesen a „rímhányó” Romhányi József.

A Debreceni Egyetem Kenézy Gyula Egyetemi Kórház Traumatológia és Kézsebészeti Osztály részlegvezető főorvosként mikor van időd „költetni”, hiszen gyakran úgy talállak meg telefonon, hogy valamelyik műtőssegéd úr veszi fel az „okost”? Talán az is előfordul veled, hogy épp sebvarrás közben kapsz valami verses gondolatot „tűbégyre”? Mikor veted papírra ezeket?

Valahogy az írás mindig utat tör magának. Igaz, ha nagyon „besűrűsödnek” a napok, akkor háttérbe húzódik egy időre, de ilyenkor is írok le gondolatokat, amiket aztán később kidolgozok, formába öntök. Sokszor nem tűr halasztást a dolog, és akár két műtét közt, vagy este, már lefekvés után is le kell írnom azt, ami megfogalmazódik bennem. Annál is inkább, mert reggelre elfelejthetem, és nagy kár lenne érte. Sokszor megyek munkába gyalog, és mindig van nálam papír és ceruza vagy toll. (Közben felkacag.) Ilyenkor azt is gondolhatják, akik csak egy kicsit is ismernek – a doktor úr még itt is receptet firkant.

Az már nyilvánvaló számomra, hogy a gyógyítás a vezérfonalad, hiszen ezt választottad kenyérkereső foglalatosságának. Arra volnék kíváncsi: a költészet mit nyújt számodra? Hogy jobb orvos, kiegyensúlyozottabb, a világ dolgai iránt fogékonyabb ember legyél vagy legyünk általa mi magunk is?

En így működök jól. Nagyon szeretek operálni, gyógyítani, de éppen olyan nagy élmény, ha megfogalmazódik bennem egy gondolat, amit úgy sikerül versbe önteni, ahogy szerettem volna. Mind a kettőre szükségem van ahhoz, hogy kiegyensúlyozott legyek. A harmadik összetevő a nyugodt, harmonikus családi háttér. Ez a hármas együtt erősíti egymást. A gyógyító lélek rezignáltabb, ha versel is. Számomra az is jó érzés, hogy nem a versírásból kell megélnem. Így szabadabbnak érzem magam, ami a költészetet illeti. Nincs semmiféle megfelelési

kényszer, csak a minőség és az igényesség fontos. Remélem, akik elolvassák költeményeimet, legalább egy kicsit elmosolyogják magukat – a mosoly pedig a legjobb gyógyszer mindenre.

Mi az a plusz az életedben, amit a Kertész László Hajdúsági Irodalmi Körben megtaláltál?

Találtam egy olyan közösséget, ahol versszerető, sőt alkotó emberekkel találkoztam. Ez mindig egy sajátos élmény, amiből az ember meríthet. Emellett lehetőséget kaptam a bemutatkozásra, ami természetesen további inspiráló tényező. Beleláltam kicsit az írókörök tevékenységébe, személyesen is megismertem jó néhány kortárs költőt és író. Közben sokat tanultam.

A feleséged, a gyermekeid és szüleid hogy szemlélilik, s hogy élik meg az orvosi és költői munkásságod? Rájuk mennyi időt marad?

Igyekszem rájuk is elegendő időt fordítani. Ez hol sikerül, hol kevésbé, de összességében nincs rá panasz. Nekem is fontos az otthoni feltöltődés, szeretek szűk családi körben lenni. Szüleim, a feleségem és úgy érzem a lányaim is büszkéek arra, amit elértem, az idestova harminckét éves orvosi és költői pályafutásom alatt.

Az igen szigorú orvosi és az itt felvázolt sokrétű elfoglaltságodon túl van-e lehetőséged arra, hogy barátokkal is találkozzál? Ők zenészek, vízipótlósok, talán orvosok vagy volt gimnáziumi, egyetemi társak?

Mindig is jó társasági ember voltam. Szeretek beszélgetni, szeretem a megfelelő szituációkhoz igazított igényes humort, szójátékokat, és persze lecsapni a feldobott humorlabdákat. Vannak régi gyermekkori barátaim, akikkel mai napig tartom a kapcsolatot és amikor lehetőség van rá találkozunk. Nap, mint nap találkozom vízilabdás társaimmal, manapság ritkábban a régi zenész barátaimmal. Mindig szövődnek új ismeretségek, barátságok, és ezek meg is maradnak, ha két oldalról nyernek rendszeres megerősítést. Igyekszek tenni ezekért. Az érettségi találkozót évek óta én szervezem, és mindig elmegyek az évfolyam találkozókra is. Valahogy nekem ez természetes.

Balázs J. Endre főorvos, öltő-költő válasza arról győztek meg, hogy nagyon kiegyensúlyozott és boldog ember. Aki a gyógyítás, a sport, a zene, a költészet, a családi és baráti kötelek kellemes összhangjában éli életét. Akinek sebészeti műtétek között (közben?) is adódik pillanata, hogy beengedje lelkébe a költészet műzsáját. Azt kívánhatjuk neki, hogy maradjon is így még nagyon sokáig. Bizonyára Olvasóink nevében is mondhatom: kíváncsian várjuk, hogy mikor lep meg bennünket minél előbb, egy újabb kötetnyi vicces, humoros verscsomaggal.

*A költő öltőjét
A szerző fotója*